

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

24.05.2022. Nr. 1.7-2/478

Uz 10.05.2022 Nr. 6.2-5/2022/2478

Cēsu novada pašvaldībai

Par SIA "Rehabilitācijas centrs "Līgatne" "

Konkurences padome (turpmāk – KP) ir saņēmusi Cēsu novada pašvaldības (turpmāk – Pašvaldība) iesniegumu, kurā lūgts sniegt KP atzinumu par līdzdalības izvērtējumu (turpmāk – Izvērtējums) Pašvaldības kapitālsabiedrībā SIA "Rehabilitācijas centrs "Līgatne" ".

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88. panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

Nemot vērā, ka Pašvaldība ir veikusi VPIL 88. panta otrajā daļā paredzēto rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, kā arī ir saņēmti biedrības "Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera" (turpmāk – LTRK), biedrības "Latvijas Ģimenes ārstu asociācija" (turpmāk – LĢĀA) un biedrība „Latvijas veselības tūrisma klasteris” (turpmāk – LVTK) viedokļi, tad KP sniegs atzinumu par Pašvaldības līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībās.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra 100 % SIA "Rehabilitācijas centrs "Līgatne" " kapitāldaļu pieder Līgatnes novada pašvaldībai. Bet Cēsu novada pašvaldībai kā Līgatnes novada pašvaldības iekļauto institūciju, finanšu, mantas, tiesību un saistību pārņēmējai, šobrīd pieder 100 % SIA "Rehabilitācijas centrs "Līgatne" " kapitāldaļu.

SIA "Rehabilitācijas centrs "Līgatne" " pilda vairākas autonomās pašvaldības funkcijas – nodrošina veselības aprūpes pieejamību un iedzīvotāju veselīga dzīvesveida veicināšanu, kā arī nodrošina iedzīvotājiem sociālo aprūpi (vecu ļaužu nodrošināšana ar vietām pansionātos).

Starp Līgatnes novada pašvaldību (pēc administratīvi teritoriālās reformas Līgatnes novads ir pievienots Cēsu novadam) un Kapitālsabiedrību 26.07.2018. tika uz desmit gadiem noslēgts pārvaldes uzdevumu deleģēšanas līgums par likuma "Par pašvaldībām" 15. panta pirmās daļas 6. punktā un 7. punktā noteikto pašvaldības autonomo funkciju – veselības aprūpes pieejamības nodrošināšana, iedzīvotāju veselīga dzīvesveida veicināšana, un sociālās palīdzības nodrošināšana (sociālo aprūpi, sociālā palīdzība maznodrošinātām ģimenēm un sociāli mazaizsargātām personām, vecu ļaužu nodrošināšana ar vietām pansionātos, bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu nodrošināšana ar vietām mācību un audzināšanas iestādēs, bezpajumtnieku nodrošināšana ar naktsmītni u.c.), kur tai uzdots nodrošināt pasākumu kopumu,

kas ietver telpu, cilvēkresursu, informācijas un atbilstošu tehnoloģiju nodrošināšanu, lai varētu sniegt iedzīvotājiem veselības aprūpes, sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus.

Pacientiem SIA “Rehabilitācijas centrs “Līgatne”” tiek sniegti rehabilitācijas pakalpojumi vairāku visaptverošu vai specializētu rehabilitācijas programmu veidā dienas stacionārā un ambulatoro pakalpojumu veidā. Dienas stacionārs ir ārstniecības iestāde, kur pacientam, kam nav nepieciešama ārstniecības personu aprūpe un uzraudzība ārpus iestādes darba laika, sniedz diagnostisko un ārstniecisko palīdzību un ir nodrošināta gultasvieta. Pakalpojumi iestādē ir pieejami gan ambulatori, gan stacionāri, gan valsts apmaksāti, gan maksas pakalpojumi. Tie ietver sirds asinsvadu sistēmas funkcionālos izmeklējumus, fizikālās medicīnas pakalpojumus, medicīniskā rehabilitācija stacionārā, ambulatorie medicīniskās rehabilitācijas pakalpojumi un rehabilitācijas speciālistu veselības aprūpe mājās.

Pašvaldības ieskatā, veselības aprūpes pakalpojumi tiek nodrošināti nepietiekamā apjomā, līdz ar to klientiem ir ilgstoši jāgaida rindā uz pakalpojuma saņemšanu. SIA “Rehabilitācijas centrs “Līgatne”” pamatā sniedz tieši valsts apmaksātos veselības aprūpes pakalpojumus un tikai papildus minētajiem pakalpojumiem tā sniedz arī maksas veselības aprūpes un veselīga dzīvesveida veicināšanas pakalpojumus, nodrošinot iedzīvotājiem iespēju saņemt veselības aprūpes pakalpojumus. Piemēram, ja uz valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu ir rindas vai ir izpildītas valsts piešķirtās kvotas veselības aprūpē, vai, piedāvājot pakalpojumus, kurus valsts neapmaksā vai citus pakalpojumus.

SIA “Rehabilitācijas centrs “Līgatne”” struktūrvienība “Senioru māja” nodrošina arī ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, kas nodrošina personai, kura vecuma vai veselības stāvokļa dēļ nespēj sevi aprūpēt, mājokli, pilnu diennakts aprūpi un sociālo rehabilitāciju.

SIA “Rehabilitācijas centrs “Līgatne”” struktūrvienība “Senioru māja” kopš 2011. gada ir reģistrēta Labklājības ministrijas sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā kā ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija ar 48 plānotiem klientiem.¹

Pašvaldības ieskatā, pastāv daļēja tirgus nepilnība, jo sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi tiek nodrošināti nepietiekamā apjomā, līdz ar to klientiem ir ilgstoši jāgaida rindā uz pakalpojuma saņemšanu. Turklāt privātā kapitāla iestādes nodrošina tirgus pieprasījumam atbilstošus pakalpojumus galvenokārt “premium” kategorijā pakalpojuma sniegšanas vides un apkalpošanas komforta ziņā.

Viedokli par Pašvaldības līdzdalību kapitālsabiedrībā ir sniegusi LVTK, kas norādījusi, ka divi Covid-19 pandēmijas gadi iedzīvotāju kopējo veselības stāvokli ir pasliktinājuši, līdz ar to ir liels pieprasījums pēc dažādām rehabilitācijas programmām, veselības uzlabošanas programmām, dažādās slimību grupās, gan sirds asinsvadu, elpošanas ceļu, gremošanas orgānu, dermatoloģijas, kaulu-locītavu, kā arī, īpaši dažādu psiho emocionālu traucējumu ārstēšanai. Tāpat LVTK, analizējot esošo rehabilitācijas centru noslodzi, esošo iestāžu infrastruktūru, tur piedāvātos pakalpojumus un pielietotās tehnoloģijas, uzskata, ka Pašvaldības līdzdalība SIA “Rehabilitācijas centrs “Līgatne”” nerada draudus privātā sektora līdzīgu funkciju piedāvātājiem, tas nekropļo uzņēmējdarbības vidi, jo tā ir nepietiekama, pieprasījums ir daudz lielāks nekā piedāvājums.

Arī LĢĀA neiebilst pret Pašvaldības lomas saglabāšanu un līdzdalību SIA “Rehabilitācijas centrs “Līgatne”” LĢĀA kompetences jomā – veselības aprūpē.

Pašvaldība norāda, ņemot vērā, ka gan medicīniskās rehabilitācijas, gan sociālās rehabilitācijas pakalpojumu “grozā” ir nepieciešams iekļaut ēdināšanas un izmitināšanas pakalpojumus, tad SIA “Rehabilitācijas centrs “Līgatne”” sniedz arī ēdināšanas pakalpojumus gan pacientiem un klientiem, gan darbiniekiem un tuvākās apkāmes iedzīvotājiem, kā arī Līgatnes pilsētas un pagasta bērnu iestādēm.

¹ Pieejams: <https://vspmis.lm.gov.lv/Public/PublicetsPakalpojums>

Minētie ēdināšanas pakalpojumi būtiski neietekmē tirgu, jo sastāda 9 % no SIA "Rehabilitācijas centrs "Līgatne"" kopējā neto apgrozījuma. Ēdināšanas pakalpojuma sniegšana ir pamatota, tādējādi nodrošinot efektīvu un racionālu tās resursu izmantošanu un ir cieši saistīti ar pamatpakalpojumu.

Tāpat SIA "Rehabilitācijas centrs "Līgatne"" nodrošina izmitināšanas un viesnīcas pakalpojumus medicīniskās rehabilitācijas pacientiem, kuri pakalpojumu saņem dienas stacionārā vai ambulatorās programmas ietvaros.

Izvērtējumā norādīts, ka gadījumos, kad medicīniskās rehabilitācijas pacientu vajadzībām gultasvietas netiek noslogotas 100 % apmērā, nepieciešamības gadījumā tās var tikt izmantotas viesnīcas pakalpojumu sniegšanai tūristiem. Tomēr tā nav kapitālsabiedrības pamatfunkcija un tiek izmantota tikai efektīvākai infrastruktūras izmantošanai. Turklāt tūristi nakšņošanai labprātāk izmanto piedāvātās iespējas Līgatnes pilsētas teritorijā, kur pakalpojuma cenas ir salīdzinoši līdzvērtīgas kapitālsabiedrībā apstiprinātajām cenām, bet to pieejamība ir daudz ērtāka.

Ņemot vērā, ka zem Rehabilitācijas centrs "Līgatne" 9 m zem zemes atrodas labiekārtots bunkurs 2000 m² platībā, kuram tikai 2003. gadā tika noņemts spleņības zīmogs, un no tā brīža uz šo objektu tiek organizēta ekskursijas gida pavadībā, kas sniedz būtisku finansiālu atbalstu kapitālsabiedrības kopējā darbībā un nodrošina iespēju šo objektu uzturēt.

SIA "Rehabilitācijas centrs "Līgatne"" ir uzturējusi pazemes bunkuru ar inženierkomunikācijām, kas tehniski joprojām ir darba kārtībā. Turklāt šī brīža apstākļos ir spējīgs nepieciešamības gadījumā nodrošināt patvērumu vairākiem simtiem iedzīvotāju. Līdz ar to nekustamais īpašums ir uzskatāms arī par stratēģiski nozīmīgu īpašumu pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai un drošībai. Bunkurs raķešu uzbrukuma gadījumā spēj nodrošināt kapitālsabiedrības klientu, pacientu, darbinieku un novada iedzīvotāju drošību.

Turklāt, lai racionāli izmantotu pieejamos resursus un piesaistītu klientus, līdz ar to arī finansējumu šī stratēģiski svarīgā objekta uzturēšana, ekskursiju laikā klientiem tiek piedāvātas arī īpašas Padomju laika tipiskās maltītes, kā arī komandu saliedēšanas spēle.

Tāpat SIA "Rehabilitācijas centrs "Līgatne"" kā papildpakalpojumu piedāvā fiziskās labsajūtas uzlabošanas pakalpojumus – SPA procedūras, lai efektīvi izmantotu tās resursus – nodrošinātu vienmērīgu darba plūsmu darbiniekiem un maksimāli izmantotu infrastruktūru, brīžos, kad tā netiek izmantota medicīniskās rehabilitācijas pakalpojumiem ambulatori, dienas stacionārā vai stacionārā. SPA pakalpojumus saņem personas, kam akūti nepieciešama ātra veselības stiprināšana, fiziskās labsajūtas uzlabošanu un darba dēļ nav iespējas atvēlēt laiku pilna medicīniskās rehabilitācijas kursa iziešanai.

Saskaņā ar SIA "Rehabilitācijas centrs "Līgatne"" mājaslapā pieejamo informāciju tā piedāvā arī velonomu, nūjošanu, basketbola, futbola, volejbola bumbas, badmintonu, sporta laukumu, labiekārtotas piknika un telšu vietas gan klientiem, gan trešajām personām.

Izvērtējumā norādīts, ka nomas lietošanās šobrīd ir nodotas divas telpas – frizētavai un saldējuma ražotnei.

Taču saskaņā ar Pašvaldības norādīto, iepriekš minētie papildpakalpojumi veido mazāk kā 3 % no SIA "Rehabilitācijas centrs "Līgatne"" kopējā neto apgrozījuma.

Viedokli par Pašvaldības līdzdalību kapitālsabiedrībā ir sniegusi LR TK, kas būtiskus un tiešus tirgu kropļojošus elementus nesaskata, vienlaicīgi, tās ieskatā, Pašvaldībai nepieciešams kritiskāk izvērtēt atsevišķu pakalpojumu attīstīšanu, īpaši ārpus veselības aprūpes, tās veicināšanas darbības jomām. Tāpat būtiski ir novērtēt maksas pakalpojumu cenas, lai tajās tiktu ietverti visi izdevumi. Pretējā gadījumā, ja pakalpojumu cena nesedz pašizmaksu, saskatāmas godīgu konkurenci kropļojošas pazīmes.

Pašvaldība norāda, ka SIA "Rehabilitācijas centrs "Līgatne" neveic komercdarbību izglītības, pētījumu un eksperimentālo izstrāžu veikšanu dabaszinātnēs un tehniskajās zinātnēs, zobārstu praksē un citos komercdarbības veidos, kas nav pretrunā ar Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem. Līdz ar to Pašvaldība nav vērtējusi minētos komercdarbības veidus un

veiks nepieciešamās darbības, lai izslēgtu tos no statūtiem. Līdz ar to KP aicina pārskatīt SIA "Rehabilitācijas centrs "Līgatne" statūtos noteiktos darbības veidus un precizēt to saturu atbilstoši faktiskajai darbībai.

Pašvaldības ieskatā, SIA "Rehabilitācijas centrs "Līgatne" realizē efektīvu medicīniskās rehabilitācijas sistēmu un veicina medicīniskās rehabilitācijas pakalpojumu pieejamību, piemēram, ar vienmērīga teritoriālā pārklājuma radīšanu un „vienas pieturas” principa realizēšanu, tādējādi nodrošinot Cēsu novada un Vidzemes reģiona administratīvās teritorijas iedzīvotājiem pilnu sociālās rehabilitācijas un ar to saistīto pamatpakalpojumu un papildpakalpojumu aprūpes ciklu, ko var uzskatīt par atbilstošu VPIL 88. panta pirmās daļas 1. un 2. punkta nosacījumam, t.i., tās sniegtie pamatpakalpojumi ir stratēģiski svarīgi pakalpojumi, kur tirgus tikai daļēji ir spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu.

Tāpat kapitālsabiedrības papilddarbība atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 3. punktam, jo tiek pārvaldīts tāds īpašums, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai, par kādu ir atdzīts padomju laika īpaši slepenais objekts „Bunkurs”.

Kā jau to KP ir atzinusi iepriekš, arī stratēģiski svarīgus pakalpojumus noteiktos gadījumos ir iespējams sniegt arī privātajiem tirgus dalībniekiem, līdz ar to publiskajām personām ir nepieciešams ne tikai atzīt konkrētu pakalpojumu par stratēģiski svarīgu, bet ir arī nepieciešams veikt tirgus izpēti, tādējādi pamatojot iespējamās tirgus nepilnības pastāvēšanu konkrētajā pakalpojumu tirgū, proti, situāciju, kad pieprasījums pēc noteikta pakalpojuma ir lielāks nekā esošais piedāvājums.

Izskatāmajā gadījumā, ņemot vērā, ka Līgatnē un tās tuvākajā apkārtnē nav citu tirgus dalībnieku, kuri sniegtu attiecīgos veselības un ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumus, KP secina, ka ir konstatējama arī iespējama tirgus nepilnība. Tādējādi KP uzskata, ka SIA "Rehabilitācijas centrs "Līgatne" sniegtie pakalpojumi atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 1. un 2. punktam, līdz ar to KP nav iebildumu pret Pašvaldības līdzdalības saglabāšanu SIA "Rehabilitācijas centrs "Līgatne”.

Attiecībā uz sniegtajiem ēdināšanas, izmitināšanas un SPA papildpakalpojumiem, KP secina, ka tie ir saistīti ar SIA "Rehabilitācijas centrs "Līgatne" sniegto pamatpakalpojumu, līdz ar to, sniedzot šos pakalpojumus, tā racionāli un lietderīgi izmanto savā rīcībā esošo infrastruktūru un resursus, kas paredzēti pamatpakalpojuma sniegšanai, būtiski neietekmējot tirgu. Vienlaikus KP norāda, lai nepieļautu konkurences neitralitātes pārkāpumu, ir būtiski, lai SIA "Rehabilitācijas centrs "Līgatne" ievēro prasību pakalpojumu un preču cenas noteikt, balstoties uz tirgus izmaksām. Tāpat KP piekrīt LTRK viedoklim par nepieciešamību vērtēt atsevišķu pakalpojumu attīstīšanu ārpus veselības aprūpes un tās veicināšanas darbības jomām.

Attiecībā uz bunkuru, kas atrodas zem "Rehabilitācijas centrs "Līgatne" ēkās, KP piekrīt, ka šis objekts, varētu tikt uzskatīts par stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai. Vienlaikus, lai arī, rīkojot maksas ekskursijas uz bunkuru, tiek nodrošināti ieņēmumi tā uzturēšanai, kā arī tiek piesaistīti tūristi Līgatnei, un iespējams tādā veidā tiek veicināta arī citu nozaru darbība attiecīgajā reģionā, KP aicina izvērtēt iespēju ar bunkura saistīto pakalpojumu sniegšanā vairāk iesaistīt privātos pakalpojuma sniedzējus.

KP atbalsta Pašvaldības iniciatīvu iznomāt kapitālsabiedrības telpas privātajiem tirgus dalībniekiem, tādējādi arī papildinot konkrētu veselības un sociālās aprūpes pakalpojumu ar skaitumkopšanas pakalpojumu, kā arī veicinot privāto tirgus dalībnieku pastāvēšanu konkrētajā tirgū.

Noslēgumā KP aicina Pašvaldību un kapitālsabiedrības regulāri veikt konkurences neitralitātes risku novērtējumu², konsultējoties ar komersantus pārstāvošām biedrībām vai nodibinājumiem (t.sk. pašiem komersantiem), tādējādi novērtējumā gūstot vispilnīgāko un

² Sīkāka informācija pieejama Konkurences neitralitātes izvērtēšanas vadlīnijās. Pieejamas: https://ej.uz/konkurences_neitralitate

visaptverošāko informāciju. KP norāda, ka minētais konkurences neitralitātes pārkāpumu risku novērtējums ir atzīstams par būtisku ekonomiskā izvērtējuma sastāvdaļu, ar kura palīdzību publiskai personai ir iespējams ne tikai identificēt iespējamās konkurences neitralitātes pārkāpumu riskus, bet arī tos novērst.

Tāpat KP aicina iepazīties ar KP Apkopojumu par 2020. un 2021. gadā sniegtajiem atzinumiem par publisko personu kapitālsabiedrību darbību veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanas jomā.³

Priekšsēdētājs

J. Gaiķis

³ Pieejams: <https://www.kp.gov.lv/lv/media/10028/download>